

ฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๕

เทศบาลตำบลเวียงเชียงใหม่
อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ความหมายของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ในปัจจุบันเมืองไทยเราได้กลายเป็นประเทศเปิดที่รับเอาความรู้และเทคโนโลยีของต่างชาติเข้ามาอย่างมากมาย ทำให้ไทยกลายเป็นประเทศที่มีความเจริญทางด้านเทคโนโลยี จากผลของการรับเอาวัฒนธรรมของชาติอื่นมานี้เอง ทำให้ประเทศของเรา ชุมชนของเรานี้ก็ถึงความสำคัญของภูมิปัญญาชาวบ้านและเทคโนโลยีในท้องถิ่นอันดี ที่เคยสืบทอดกันมาช้านาน ปัจจุบัน วิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของไทยเราส่วนมากจะยังคงปฏิบัติสืบทอดกันมาตามขนบหรือ ตามท้องถิ่นห่างไกล ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญที่ยังคงมีการสืบทอดภูมิปัญญาชาวบ้าน และเทคโนโลยีในท้องถิ่นอยู่ ดังนั้นการศึกษาภูมิปัญญาชาวบ้านของเราจึงเป็นการดำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมและวิถี ชีวิตของท้องถิ่นเหล่านั้นได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังเป็นการเผยแพร่ภูมิปัญญาในท้องถิ่นให้แก่ผู้ที่สนใจได้รับทราบและร่วมภูมิใจกับบุคคลในท้องถิ่นด้วย ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่กับสังคมมนุษย์มาช้านานเป็นการดำรงในชีวิตที่เกี่ยวพันกับธรรมชาติของแต่ละท้องถิ่นโดยมีการปรับสภาพการดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติตามกาลเวลา (ประเวศ วะศรี, ๒๕๓๖)

ประเภทของภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้าน คิดค้นขึ้น แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนาแก้ปัญหา เป็นทั้ง สติปัญญาและองค์ความรู้ทั้งหมดของชาวบ้าน ดังนั้นจึงมีความครอบคลุมเนื้อหาสาระและแนวทางดำเนินชีวิตในวงกว้าง ภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบไปด้วยองค์ความรู้ใน หลายวิชาดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๑) ได้จำแนกไว้รวม ๑๐ สาขา คือ

๑. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐาน คุณค่าดั้งเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสภาวะการณ์ต่างๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหา การเกษตร เป็นต้น
๒. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม (ด้านการผลิตและการบริโภค) หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิตเพื่อ ขะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรมอันเป็นกระบวนการให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทาง เศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและการจัดจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารากลุ่มหัตถกรรมและอื่นๆ เป็นต้น
๓. สาขาการแพทย์ไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกัน และรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้
๔. สาขาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งอนุรักษ์การพัฒนา และใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล และยั่งยืน
๕. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการด้านการสะสมและบริการกองทุนและธุรกิจในชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์ เพื่อเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน

๖. สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

๗. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะ สาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทักษะศิลป์ คีตศิลป์ เป็นต้น

๘. สาขาจัดการ หมายถึง ความสามารถในการบริหารการจัดการดำเนินงานด้านต่างๆ ทั้งขององค์กรชุมชน องค์กรทางสังคมอื่นๆ ในสังคมไทย เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้านระบบผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน เป็นต้น ภารกิจของการจัดการศึกษาเรียนรู้นับได้ว่าเป็นภูมิปัญญาสาขาการจัดการที่มีความสำคัญ เพราะการจัดการศึกษาเรียนรู้ดี หมายถึงกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาและถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาไทยที่มีประสิทธิภาพ

๙. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับด้านภาษา ทั้งภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท

๑๐. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์ และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนาความเชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่า ให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อบุคคล และสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักศาสนา การบวชป่า การประยุกต์ประเพณี บุญประเพณีข้าว เป็นต้น

ประเพณี/วัฒนธรรม ในพื้นที่เทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน
ตำบลเวียง อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

๑. ประเพณีวันสงกรานต์
การดำเนินกิจกรรมช่วงระหว่างวันที่ ๑๓ – ๑๘ เมษายน ของทุกปี
๒. ประเพณีแข่งขันเรือพาย
การดำเนินกิจกรรมในช่วงเดือนเมษายน ของทุกปี
๓. ประเพณีแห่ไม้ค้ำสืวัตศรึมหาโพธิ์
การดำเนินกิจกรรมในช่วงเดือนเมษายน ของทุกปี
๔. ประเพณีสงฆ์น้ำพระธาตุเจดีย์หลวง
การดำเนินกิจกรรมในช่วงเดือนเมษายน ของทุกปี
๕. ประเพณีวันเข้าพรรษา
การดำเนินกิจกรรมในวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘ ของทุกปี
๖. ประเพณีวันออกพรรษา
การดำเนินกิจกรรมในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ของทุกปี
๗. ประเพณีลอยกระทง
การดำเนินกิจกรรมในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ ของทุกปี
๘. ประเพณีตักบาตรเป็งปูด (ตักบาตรเที่ยงคืน)
การดำเนินกิจกรรมในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ ที่ตรงกับวันพุธ
๙. ประเพณีตานกัวยสลากชาวห่า
การดำเนินกิจกรรมในช่วงหลังจากวันออกพรรษา

แยกตามประเภทภูมิปัญญาท้องถิ่น

เทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

ที่	ชื่อ-นามสกุล	ที่อยู่/ชุมชน	ภูมิปัญญา
1	นายบุญส่ง เชื้อเจ็ดตน	ชุมชนผ้าขาวบ้าน	มีความเชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์
			ท้องถิ่น

ด้านดนตรีพื้นบ้าน

ที่	ชื่อ-นามสกุล	ที่อยู่/ชุมชน	ภูมิปัญญา
1	นายสมนึก สุขสุวรรณ	ชุมชนทัพม่าน	มีความเชี่ยวชาญด้านดนตรีพื้นเมือง
			การทำเครื่องดนตรี การถ่ายทอดองค์
			ความรู้ด้านศิลปดนตรีพื้นบ้าน

ด้านพิธีกรรม

ที่	ชื่อ-นามสกุล	ที่อยู่/ชุมชน	ภูมิปัญญา
1	นายมานิตย์ ไชยภิตติ	ชุมชนริมโขง	มีความรู้ด้านพิธีกรรม ศาสนา
2	นายวิชาญ ทันใจ		ประเพณี วัฒนธรรม

การประกอบพิธีกรรมโบราณ

ที่	ชื่อ-นามสกุล	ที่อยู่/ชุมชน	ภูมิปัญญา
1	นายภีระวุฒิ หมุดใหม่	ชุมชนนางเซ้ง	การจัดพิธีกรรมโบราณ วัฒนธรรม

ด้านการแพทย์แผนไทย

ที่	ชื่อ-นามสกุล	ที่อยู่/ชุมชน	ภูมิปัญญา
1	นายทินกร มะโนรัตน์	ชุมชนริมโขง	มีความรู้ด้านแพทย์แผนไทย
2	นายยศภักดิ์ ยกยิ่ง	ชุมชนริมโขง	ตำรายาโบราณ การรักษาแบบโบราณ
			ตอกเส้น ย่ำขาง

จัดทำเครื่องสักการะ เครื่องประกอบพิธีกรรม

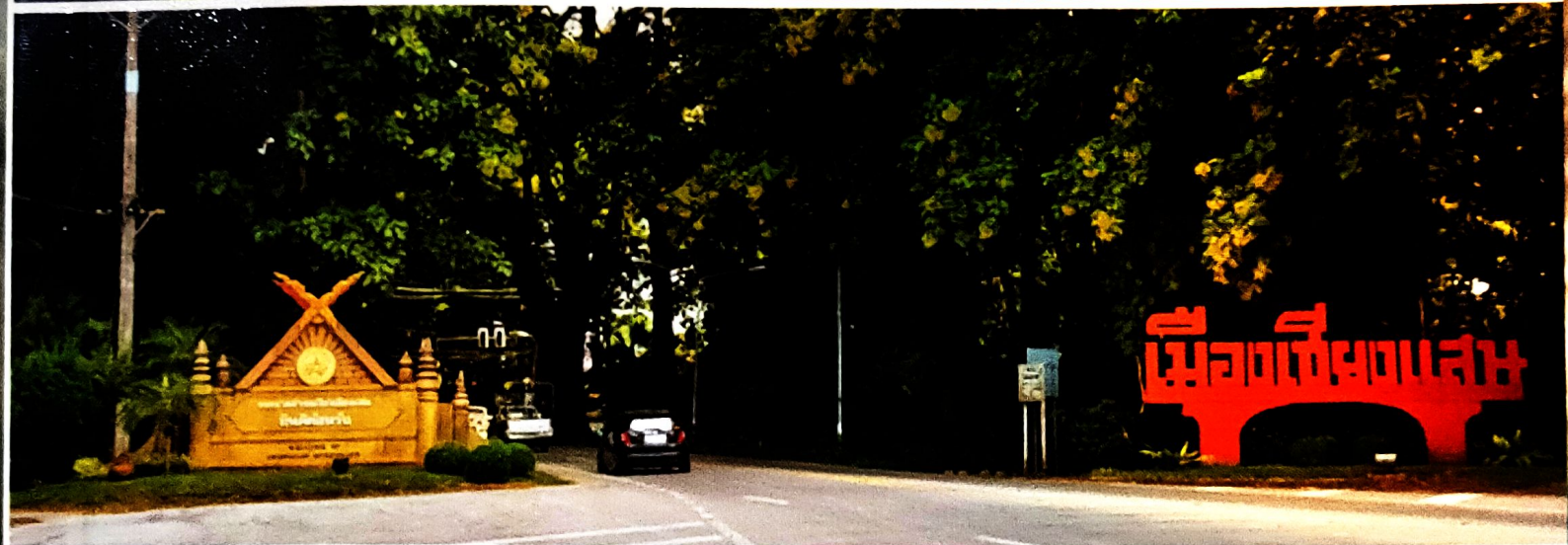
ที่	ชื่อ-นามสกุล	ที่อยู่/ชุมชน	ภูมิปัญญา
1	นางชนแก้ว โปราหา	ชุมชนผ้าขาวบ้าน	มีความชำนาญเรื่องการจัดทำเครื่อง
			สักการะ บายศรีสู่ขวัญ ตุ๊กตาโบราณ

องค์ความรู้การประกอบอาหาร

ที่	ชื่อ-นามสกุล	ที่อยู่/ชุมชน	ภูมิปัญญา
1	นางบุญพร้อม เจริญจิตร	ชุมชนผ้าขาวป่าน	มีความเชี่ยวชาญด้านการทำอาหาร
2	นางบัวเข็ม ศรีสวัสดิ์		คาว-หวาน อาหารแปรรูป

หัตถศิลป์

ที่	ชื่อ-นามสกุล	ที่อยู่/ชุมชน	ภูมิปัญญา
1	นางกรรณิการ์ นาระดีะ	ชุมชนริมโขง	มีความเชี่ยวชาญด้านงานหัตถศิลป์
2	นางทิพย์วรรณ โตแดง		งานประดิษฐ์ ตกแต่ง โคมแขวน
3	นายภีระวุฒิ หมดใหม่		ตัดลวดลาย

ฐานข้อมูลและประวัติชุมชน
ปราชญ์ชาวบ้าน
และภูมิปัญญาท้องถิ่น
เทศบาลตำบลเวียงเชียงแสน

